

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen lausunto

VNS 3/2021 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025.

Asiantuntijalausunnossa keskitytään seuraaviin sivistysvaliokunnan lausuntopyynnössä esitettyihin kokonaisuuksiin:

- Miten selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta (VNS 3/2021 vp) huomioidaan koulutuspoliittisen selonteon (VNS 1/2021 vp) tavoitteet ja toimenpiteet?
- Korona-aikana syntyneet ongelmat koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta; osaamisvajeen korjaaminen ja hyvinvoinnin moniammatillinen tukeminen jo varhaiskasvatuksesta alkaen.

Lausuntoon sisältyy myös Karvin esitys kansallisen koulutuksen arviointitoiminnan taloudellisten toimintaedellytysten turvaamiseksi ja esimerkkejä Koulutuksen arviointisuunnitelmaan 2020-2023 sisältyvistä arvioinneista, jotka tuottavat tietoa ja kehittämisehdotuksia koulutuspoliittiseen selontekoon ja julkisen talouden suunnitelmaan liittyen.

Miten selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta (VNS 3/2021 vp) huomioidaan koulutuspoliittisen selonteon (VNS 1/2021 vp) tavoitteet ja toimenpiteet?

Koulutuspoliittisessa selonteossa ja julkisen talouden suunnitelmassa 2022-2025 tulisi painottua vahvemmin koulutusjärjestelmän kehittäminen systeemisenä kokonaisuutena ja oppijan polkuna. Kansallisella arviointitoiminnalla voidaan vahvistaa koulutusasteiden välistä yhteistyötä ja koulutusjärjestelmän kehittämistä kokonaisuutena. Arvioinnit tuottavat tietoa koulutusjärjestelmän nykytilasta ja pitkän aikavälin trenditietoa osaamisessa ja koulutuksessa tapahtuvista muutoksista yhteiskunnan kehitykseen peilaten.

Kansallisella arviointitoiminnalla ja kehittävän arvioinnin menetelmillä voidaan edistää koulutuspoliittiseen selontekoon kirjattua ja julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvää tavoitetta opiskelijoiden ja oppilaiden osallistumisesta koulutusta koskevaan kehittämiseen. Kehittävä arviointi tukee osallisuutta sekä paikallisella että kansallisella tasolla. Arvioinneissa kuullaan oppijoiden ääntä ja luodaan mahdollisuus oppijoille osallistua koulutuksen kehittämiseen.

OPH-1972-2021
17.5.2021

Koulutuspoliittinen selonteko sisältää laajamittaisia eri koulutusasteiden toimintatapojen, rakenteiden ja ohjausjärjestelmän uudistamiseen tähtääviä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on edistää koulutuksen laatua, yhdenvertaisuutta ja jatkuvan oppimisen edellytyksiä. Karvi haluaa lausunnossa painottaa, että koulutusjärjestelmän kehittämisen tulee perustua pitkän aikavälin visioon sekä systemaattiseen ja pitkäjänteiseen koulutuksen arviointiin ja tutkimukseen. Julkisen talouden suunnitelmaan 2022-2025 sisältyy merkittäviä tulevaisuusinvestointeja ja pysyviä määräraha- ja korotuksia perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja lukiokoulutuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmiin sekä ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanoon. Oppivelvollisuuden laajentamisen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanoon osoitetaan merkittävästi taloudellisia resursseja huomioiden myös Karvin arvioinneissa esiin nostettu oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen vahvistaminen. Vapaan sivistystyön maahanmuuttajien kotouttamiskoulutuksiin kohdennetaan lisäresursseja ja yliopistoja pääomitetään vuonna 2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan pienenevä kehys vuosina 2022 – 2025 ei Karvin arvion mukaan mahdollista kaikkien edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista. Julkisen talouden suunnitelmassa nostetaan keskeiseksi tavoitteeksi koulutus- ja osaamistason nostaminen kestävä kasvun vauhdittamiseksi. Tavoite on hyvä, mutta pienenevä kehys vaikeuttaa sen saavuttamista.

Rahapelitoiminnan tuottojen alenemista kompensoidaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla v. 2022 yhteensä 174 milj. eurolla ja v. 2023 yhteensä 161 milj. eurolla. Siitä huolimatta hallinnonalan kehys on laskeva. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sen alaisten virastojen ja viranomaisten yhteinen menokehys on lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta liian alhainen.

Kansallisen koulutuksen arviointitoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen

Kansallisen koulutuksen arviointitoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi Karvi on esittänyt lisättäväksi valtion talousarvioon vuodelle 2022 ja JTS-suunnitelmaan 2022-2025 yhteensä 1,3 miljoonaa/vuosi.

Karvi esittää valtion talousarvioon momentille 29.01.03 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen menot myönnettäväksi 4 422 000 euroa vuosille 2022 – 2025. Vuoden 2021 valtion talousarviossa Karvin toimintamenojen maksamiseen myönnetty määräraha on 3 122 000 euroa.

Talousarvion rakenteellinen ongelma juontaa juurensa Karvin perustamiseen. Karvin toiminnan käynnistyessä talousarvioon siirrettiin kolmen aiemman arviointiorganisaation määrärahoja siten, että **ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden 2015 talousarviossa määrärahoja oli käytettävissä siirtyvät erät mukaan lukien 5 801 366 euroa.** Myöhempinä vuosina toimintamenomääräraha on ollut huomattavasti pienenevä.

OPH-1972-2021
17.5.2021

Karvin voimassa olevan [Koulutuksen arviointisuunnitelman 2020-2023](#) toteuttamisen **kokonaiskustannukset ovat vuositasona noin 4,8 miljoonaa euroa**. Karvin toiminnan kustannukset on katettu siirtyvillä erillä ja erillisiin vuosittaisiin päätöksiin perustuvilla OKM:n osoittamilla kehittämismenomäärärahoilla. Kehittämismenomäärärahoja oli vuonna 2017 käytettävissä 942 082 euroa. Vuonna 2020 ne ovat supistuneet 466 701 euroon. Toiminnan rahoittaminen vaihtelevilla kehittämismenomäärärahoilla vaikeuttaa kansallisen arviointitoiminnan pitkäjänteistä kehittämistä.

Siirtyviä määrärahoja vuodelle 2021 on noin 1 500 000 euroa. Vuoden 2022 jälkeen siirtyviä eriä ei enää ole. Vuoden 2022 talousarvio on jopa **980 000 euroa** alijäämäinen.

Karvi on tehostanut määrätietoisesti toimintaansa ja kohdistanut talouteensa merkittäviä säästötoimia. Vakinaisten virkamiesten määrä on pysynyt miltei samana, ja jopa vähentynyt koko Karvin toiminnan ajan, vaikka uusia tehtäviä on tullut lisää. Varhaiskasvatuksen koulutussektori tuli Karvin pysyväksi lakisääteiseksi tehtäväksi ilman toimintamenomäärärahan lisäystä Karvin perustamisen jälkeen vuonna 2016.

Laaja-alaisen, koko koulutusjärjestelmän kattavan arviointitoiminnan ylläpitäminen ei ole mahdollista ilman Karvin toimintamenomäärärahan korotusta. Nykyinen toimintamenomääräraha ei mahdollista vuosia 2016-2020 vastaavan arviointitoiminnan ylläpitoa kaikkien koulutusasteiden osalta.

Arviointitoiminnan digitalisointia ei voida jatkaa ilman digitaalisen kehittämisen lisärahoitusta ja toimintamenomäärärahan lisäystä. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointitoiminnan jatkuminen vuoden 2022 jälkeen vaarantuu. Taloudellisten resurssien puutteen vuoksi varhaiskasvatuksen uuden digitaalisen laadun arviointijärjestelmän käyttöönotto estyy ja samalla myös varhaiskasvatuksen kansallinen arviointi sekä paikallinen ja kansallinen toiminnan laadunvarmistus jää toteutumatta.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenomäärärahojen leikkaukset vaarantavat luotettavan ja ajantasaisen arviointitiedon tuottamisen kansalliseen, alueelliseen sekä paikalliseen päätöksentekoon. Varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ulottuvaa koulutusjärjestelmän tilaa, tasa-arvoa ja järjestelmän toimivuutta koskevaa arviointitietoa ei voida tuottaa tavoitteiden mukaisesti.

Määrärahojen leikkaukset johtaisivat merkittäviin henkilöstövähennyksiin ja kansainvälisessä vertailussa pienillä asiantuntijaresursseilla toteutettavan koulutuksen arviointitoiminnan supistumiseen siinä määrin, että Karvi ei enää pystyisi selviytymään lakisääteisestä tehtävästään.

Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

Betoningen på hela lärstigen från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen är viktig, likaså principen om att den svenskspråkiga utbildningen ska utvecklas jämbördigt med den finskspråkiga

utbildningen, men ändå utifrån dess särdrag. NCU:s utvärderingar bl.a. påpekar brister i läromedlen och den modersmålsinriktade finskan. Det är viktigt att finskundervisningen nämns bland målen för den svenskspråkiga utbildningen.

Korona-aikana syntyneet ongelmat koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta; osaamisvajeen korjaaminen ja hyvinvoinnin moniammatillinen tukeminen jo varhaiskasvatuksesta alkaen

Koronapandemian vaikutukset perustaitojen oppimiseen ja toimet oppimisvajeiden poistamiseksi

Kansallisten arviointitulosten mukaan poikkeuksellisilla opetusjärjestelyillä vuonna 2020 on ollut vaikutuksia tasa-arvoisten ja yhdenvertaisten oppimisen edellytysten toteutumiseen kaikilla koulutusasteilla. Keskeisimmät haasteet ja vaikutukset liittyvät etäopetusaikana huoltajilta saatuun tukeen ja sen vaihtelevuuteen, etäopiskelussa tarvittaviin tietoteknisiin välineisiin sekä itseohjautuvuuteen oppimisessa. Lähiopetuksen puuttumisella arvioidaan olleen suurimmat vaikutukset yhdenvertaisuuden toteutumiseen erityisesti tukea tarvitsevien ja kielivähemmistöihin kuuluvien oppilaiden keskuudessa. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2020.)

Pandemia on sekä tuonut rajoituksia että synnyttänyt uusia toimintatapoja myös varhaiskasvatukseen. Lasten ja perheiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta tulee kuitenkin käydä kansallista keskustelua siitä, miten varhaiskasvatusta toteutetaan poikkeusaikoina. Selkeitä ohjeita kaivataan siihen, kuinka etävarhaiskasvatusta toteutetaan tai perheisiin pidetään yhteyttä silloin, kun varhaiskasvatusta ei voida tarjota tavanomaisesti. (Juutinen ym. 2021.)

Poikkeustilanteen vaikutusten tasaamiseksi perusopetuksessa kaivataan lisää jakotunteja tai jakoresursseja ryhmäkokojen pienentämiseksi sekä resurssiopettajia tai koulunkäynnin ohjaajia. Vastaavasti lukiossa kaivataan lisää opinto-ohjausta ja tiiviimpää opintojen seuraamista, kertausta ja kertauskursseja. Lisäksi sekä perusopetuksessa että lukiokoulutuksessa toivottiin opiskeluhoollon palveluiden vahvistamista, jotta poikkeusolojen aikana aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia voidaan lieventää.

Myös ammatillisessa koulutuksessa on kohdattu haasteita opiskelijoiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisessa poikkeusolojen aikana. Opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä johdon mukaan eniten ongelmia on ollut työelämässä tapahtuvassa oppimisessa ja näytöissä, etäopiskeluun liittyvien valmiuksien tukemisessa sekä erityisessä tuessa.

Poikkeustilanne toi esiin vahvuutena suomalaisen koulutusjärjestelmän joustavuuden. Lähes koko koulutusjärjestelmä siirtyi nopeasti toimimaan digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen. Etäopetuksen aikana on kehitetty erilaisia opetuksen ja ohjauksen verkkopohjaisia toimintamalleja, joita voidaan hyödyntää myös jatkossa ja joilla voidaan edistää yhdenvertaisuuden toteutumista.

Koronapandemian vaikutus tukijärjestelmien toimivuuteen ja tuen riittävyyden varmistaminen tulevana vuosina

Poikkeustilanteen vaikutusten arviointi on tuonut esiin, että jo aiemmin tunnistetut ongelmat voimistuivat etäopiskelun aikana, kuten esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon saatavuus. Lisäksi oppimisen tuen merkitys korostui poikkeusolojen aikana, koska kaikkia tukea tarvitsevia ei pystytty tukemaan. Yli 80 % opettajista piti oppimisen tuen järjestelyjä poikkeusoloissa vaikeampina tai paljon vaikeampina kuin normaalioloissa. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2020.)

Arvioinnin tulosten mukaan sekä opetuksen järjestäjät että koulujen ja oppilaitosten rehtorit ja henkilökunta toivovat panostamista ja lisäresursointia yleiseen opetuksen tukeen, tukiopetukseen, tehostettuun tukeen ja erityiseen tukeen tulevana lukuvuonna, jotta poikkeusoloista aiheutuneita vaikutuksia voidaan lieventää.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä vajaa 10 % ja opetus- ja ohjaushenkilöstöstä noin 20 % arvioi henkilökohtaisessa opinto-ohjauksessa ja opiskeluhuollossa olleen paljon haasteita tai ongelmia opiskelijoiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen kannalta. Kaikkia opiskelijoita ei tavoitettu poikkeusolojen aikana. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2020.) Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin opiskelijoihin, joilla opiskeluun liittyvät ongelmat ovat kasaantuneet poikkeusolojen aikana. Heille tulee tarjota tehostettua ohjausta, opiskeluhuoltoa ja muuta tukea opintoihin.

Esimerkkejä arvioinneista, jotka tuottavat tietoa koulutuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmiin:

Varhaiskasvatuksen kansalliset arvioinnit ja arvioinnin kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa on meneillään useita opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamia arviointeja, joilla tuotetaan tietoa ja tukea varhaiskasvatusta koskevaan laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan sekä sen implementointiin. ***Arviointi viisivuotiaiden pedagogiikasta ja taito- ja taidekasvatuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista varhaiskasvatuksessa (2020–2021)*** selvitti varhaiskasvatuksen, erityisesti

OPH-1972-2021
17.5.2021

viisivuotiaiden pedagogiikkaa, sekä taito- ja taideaineiden asemaa suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. **Viisivuotiaita lapsia koskevan maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun seuranta-arviointi (2018–2021)** tuottaa tietoa kokeilun vaikutuksista varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen ja selvittää kokeilun vaikutuksia viisivuotiaiden huoltajien työllistymiseen ja heidän nuorempien sisarustensa hoitoratkaisuihin. Molemmissa arvioinneissa tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja nykyisen esiopetuksen toimintamalleja viisivuotiaiden näkökulmasta ja pohditaan pedagogisia ratkaisuja kaksivuotisen esiopetuskokeilun järjestämisen tueksi.

Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytila, vahvuudet ja kehittämiskohteet (2020–2023) hankkeessa tuotetaan tietoa varhaiskasvatuksen johtamisesta ja sen yhteydestä lapsen edun ensisijaisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa. Välineitä ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämiseen ja Oikeus oppia -ohjelman tavoitteiden jalkauttamiseen puolestaan tuotetaan **Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin kehittäminen ja järjestäjien tukeminen (–2023) -hankkeessa**. Hankkeen aikana varhaiskasvatukseen rakennetaan digitaalinen laadun arviointijärjestelmä Valkea sekä laaditaan kansallisesti yhtenäisiä arviointityökaluja paikallisen arvioinnin tueksi. Arviointityökaluja tuotetaan lisäksi erityisen tuen rakenteiden ja toteutumisen arviointiin siten, että kehittämistyössä huomioidaan varhaiskasvatuslain mahdolliset muutokset.

Perusopetuksen oppimistulosten arvioinnit

Perusopetuksen oppimistulosten arvioinnit tuottavat tietoa oppiaineen osaamisen tasosta sekä koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisesta. Ne sisältävät sekä yksittäisiä yhdeksäsluokkalaisten osaamisen arviointeja eri oppiaineissa että yhä useammin pitkittäisarviointeja, joissa seurataan oppilaiden osaamisen kehittymistä pidemmällä ajanjaksolla. Arvioinnit perustuvat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin tavoitteisiin.

Maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus (2020–2021)

Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyi vuoden 2018 alussa työ- ja elinkeinoministeriön vastuulta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Siitä lähtien vapaan sivistystyön oppilaitoksissa on voitu järjestää uudenlaista aikuisille maahanmuuttajille suunnattua lukutaitokoulutusta. Lisäksi uudistettuun aikuisten perusopetukseen on sisällytetty erillinen lukutaitovaihe.

Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus (2020–2022)

Arviointi tuottaa kansallista tietoa perusopetuksen valmistavan opetuksen tämänhetkisestä tilasta ja vaikuttavuudesta. Arvioinnissa huomioidaan niin esiopetuksen, perusopetuksen kuin myös myöhään maahan tulleiden näkökulmat. Oman äidinkielen opetuksen tilan ja vaikuttavuuden arvioinnissa selvitetään, millä tavoin opetus on järjestetty. Lisäksi selvitetään opetusta ja oppimista edistäviä ja estäviä tekijöitä. Arviointien pohjalta laaditaan kehittämissuosituksia.

Kiusaamista ehkäisevien sekä hyvinvointia ja työrauhaa parantavien menetelmien arviointi (2021–2022)

Arvioinnissa luodaan kriteerit ja arviointimenetelmät kiusaamista ehkäisevien menetelmien toimivuuden ja vaikuttavuuden arviointiin. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön kiusaamistyöryhmän kehittämisohdotuksen mukaisesti perustetaan toimielin, joka arvioi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa käytössä olevia menetelmiä. Tavoitteena on saada varhaiskasvatussyksiköihin ja kouluihin käyttöön toimivimmat ja käyttökelpoisimmat menetelmät kiusaamisen ehkäisemiseksi sekä hyvinvoinnin ja työrauhan parantamiseksi.

Sitouttavan kouluyhteisötyön arviointi (2021–2022)

Sitouttavan kouluyhteisötyön tavoitteena on tukea oppilaita ja koulujen henkilökuntaa koulupudokkuuden ehkäisemisessä, koulunkäyntiin sitouttamisessa, poissaolojen vaikutusten korjaamisessa sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin vahvistamisessa. Karvi toteuttaa arviointihankkeen, jossa arvioidaan valtionavustusta saavien sitouttavan kouluyhteisötyön hankkeiden toteutusta ja vaikuttavuutta. Arviointi tuottaa tietoa sitouttavan kouluyhteisötyön valtakunnallisen toimintamallin kehittämistyöhön. Lisäksi arviointihanke tuottaa ehdotuksen oppilaiden poissaolojen valtakunnallisen tilastoinnin ja seurannan vakiinnuttamisesta.

Selvitys sukupuolten välisten ja sisäisten oppimistuloserojen syistä ja taustoista (2020–2021)

Selvitys tuottaa tietoa sukupuolten välisten ja sisäisten oppimistuloserojen syistä ja taustoista. Lisäksi hankkeessa tarkastellaan sukupuolen ja oppimistulosten eroja koulutuspolitiikan, sukupuolten tasa-arvopolitiikan ja työllisyyspolitiikan näkökulmista.

Selvityksen tuloksia voidaan hyödyntää perusopetuksen kehittämisessä tuottamalla tietoa siitä, millaiset tekijät edistävät tai estävät koulutuksellisen tasa-arvoisuuden toteutumista sekä miten voitaisiin tasoittaa oppimistuloserojen taustalla olevien tekijöiden vaikutuksia. Tuloksia voidaan hyödyntää koulutuspolitiikassa esimerkiksi hallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön osaamiselle ja koulutukselle asettamien tavoitteiden, kuten koulutuksellisen tasa-arvon edistämistä koskevien kehittämistoimenpiteiden valmistelussa ja toteuttamisessa.

Koulutusjärjestelmän kyky vastata äkillisiin rakennemuutoksiin (2020–2021)

Arviointi tuottaa tietoa koulutusjärjestelmän kyvystä vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa. Arvioinnissa tarkastellaan erityisesti erillisrahoituksella toteutettavia muuntokoulutuksia eri koulutusasteilla sekä aikuisille suunnattua ammatillista koulutusta uudelleenouluttautumisyhteydenä. Tietoa tuotetaan myös koulutusjärjestelmän kyvystä ennakoida koulutustarpeita niin, että rakennemuutostilanteissa ei pääsisi syntymään kohtaanto-ongelmia.

Lukion tila (2020–2024)

Lukiokoulutukseen on kohdistunut ja kohdistuu monia muutoksia, joita ovat esimerkiksi vuonna 2019 voimaan tullut lukiolaki ja -asetus sekä uudet opetussuunnitelman perusteet ja ylioppilastutkinnon uudistus. Koulutuspoliittiset uudistukset lisäävät myös tarvetta toiminnan muutoksen ja sen vaikutusten arviointiin. Tarvitaan ajankohtaista tietoa esimerkiksi lukiosta opiskelu- ja työympäristönä sekä osana koulutusjärjestelmää, kuten myös tietoa siitä, miten hyvin lukiokoulutus palvelee yksilön ja yhteiskunnan tarpeita.

Korkeakoulutuksen koulutusala-arvioinnit (2020–2023)

Korkeakoulutuksen koulutusala-arvioinnit tuottavat kokonaiskuvan tarkasteltavien koulutusten vahvuuksista ja kehittämiskohteista suhteessa tutkintojen tuottamaan osaamiseen ja työelämärelevanssiin sekä jatkuvaan oppimiseen. Arvioinnit tuottavat myös tietoa korkeakoulujen kyvystä kehittää koulutustarjontaa vastaamaan muuttuviin osaamisvaatimuksiin ja tulevaisuuden toimintaympäristöön.

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen (2022–2023)

Arviointi tuottaa tietoa korkeakoulupedagogiikan nykytilasta, kuten korkeakoulujen pedagogisista linjauksista ja toimintamalleista, digitalisaation roolista opetuksessa ja oppimisessa, korkeakoulujen sisäisistä opetuksen ja koulutuksen kehittämistoiminnoista sekä korkeakoulujen yhteistyöstä pedagogiikan kehittämiseksi. Lisäksi tuotetaan tietoa opettajien pedagogisen osaamisen tukemisesta ja kannusteista. Arviointi tukee korkeakouluja korkeakoulupedagogiikan kehittämistyössä ja uudistamisessa. Arvioinnin taustalla ovat Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamat korkeakoulupedagogisen osaamisen kehittämishankkeet.

Arviointeja, jotka tuottavat arviointitietoa ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanoon liittyen:

Työelämäläheisyys ja työelämäyhteistyö ammatillisessa koulutuksessa (2021–2022)

Koulutuksen työelämävastaavuus ja työelämässä tapahtuvan oppimisen merkitys korostuvat uudistetussa ammatillisessa koulutuksessa. Koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja osaamistarpeita ennakoidessa tulee tehdä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen tavoitteena oli tiivistää koulutuksen ja työelämän välistä vuorovaikutusta, jotta voidaan entistä paremmin varmistaa työ- ja elinkeinoelämän muutostarpeiden mukainen koulutustarjonta ja kehittämispalvelut.

Arviointi kohdistuu ammatillisen koulutuksen työelämäläheisyyteen ja työelämäyhteistyöhön liittyviin prosesseihin ja käytäntöihin. Arviointi tuottaa tietoa työpaikalla järjestettävän koulutuksen

toteutumisesta, toteuttamisen tavoista, toimivuudesta ja vaikuttavuudesta. Lisäksi tuotetaan tietoa koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyön rakenteista ja muodoista sekä niiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista.

Yksilöllisten opintopolkujen toteutuminen ammatillisessa koulutuksessa (2020–2022)

Ammatillisessa koulutuksessa tavoitteena on lisätä opiskelijakeskeisyyttä, opintojen yksilöllisyyttä sekä joustavuutta. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tehostamisella koulutuksen painopistettä on siirretty puuttuvan osaamisen hankkimiseen. Muun muassa järjestäjien yhteistyön lisäämisellä on pyritty opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksien ja opintojen joustavuuden lisäämiseen. Arviointi kohdistuu yksilöllisten opintopolkujen toteutumiseen. Arviointi tuottaa tietoa henkilökohtaistamiseen, osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen sekä ohjaukseen liittyvien käytäntöjen toimivuudesta sekä opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksien toteutumisesta.

Osana yksilöllisten opintopolkujen toteutumista koskevaa arviointia arvioidaan (2020-2021) erityisen tuen järjestämistä ammatillisessa koulutuksessa. Arviointi tuottaa tietoa erityisen tuen järjestelystä ja niiden toimivuudesta, kuten tuen tarpeiden tunnistamisesta, tuen ja ohjauksen muodoista, tuen saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä arvioinnin mukauttamisen ja ammattitaitovaatimuksista poikkeamisen käytännöistä.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kokonaisarviointi (2022–2023)

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmä uudistettiin osana ammatillisen koulutuksen reformia. Nykyiset tutkinnot ovat aiempaa laaja-alaisempia ja aiemmassa tutkintorakenteessa olleita hyvinkin kapea-alaisia tutkintoja katosi. Uudistuksessa tutkintoihin sisällytettiin aiempien tutkintojen osaaminen siten, kuin työelämässä sille on tarvetta. Tutkinnot tarjoavat aiempaa laaja-alaisemmin erilaisia valinnan mahdollisuuksia suunnata osaamista yksilöllisten ja työelämän tarpeiden mukaisesti.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kokonaisarviointi tuottaa tietoa tutkintojärjestelmän toimivuudesta sekä yksilön että työelämän tarpeiden näkökulmasta. Arvioinnissa tarkastellaan koko tutkintojärjestelmää ja sen toimijoita mukaan lukien opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus ja työelämätoimikunnat sekä pyritään vastaamaan muun muassa siihen, kehitetäänkö tutkintorakennetta joustavasti tarpeiden mukaan ja onko tutkinnon perusteiden laatimis- ja päivitysprosessi tarkoituksenmukainen.

Lisäksi Karvi tuottaa vuosien 2022-2023 aikana tietoa toisen ja korkea-asteen nivelvaiheen toimivuudesta sekä koulutusjärjestelmän kyvystä turvata nuorille koulutus ja joustavat siirtymät toiselta asteelta korkeakoulutukseen muun muassa hyödyntämällä analyysijä arviointisuunnitelmakaudella tuotetusta kansallisesta arviointitiedosta, korkeakoulujen opiskelijavalintauudistukseen ja korkeakoulutuksen saatavuuteen kohdistuvia tutkimuksia ja selvityksiä sekä tilasto- ja rekisteriaineistoja mm. opiskelijavirtoja koskien.

Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arvioinnit

Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arvioinnit tuottavat tietoa siitä, miten opiskelijat ovat saavuttaneet tutkinnon perusteissa asetetut osaamistavoitteet ja ammattitaitovaatimukset. Lisäksi arviointitietoa tuotetaan koulutuksen järjestäjien pedagogisen toiminnan laadusta sekä siitä, millaiset valmiudet ammatillinen koulutus antaa työelämään ja jatko-opintoihin. Oppimistulosten arviointien tavoitteena on kehittää koulutusta, tukea oppimista ja varmistaa ammatillisen koulutuksen laatua. Oppimistulosten arvioinnit kohdistuvat perustutkintoihin, ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin.

Karvi voi tuottaa yhteenvetotietoa eri teemoista oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyen jo käynnissä olevalla arviointisuunnitelmakaudella ja esimerkiksi seuraavalle suunnitelmakaudelle 2024-2028 on mahdollista sisällyttää oppivelvollisuus uudistukseen ja sen vaikutuksiin kohdistuva arviointihanke.

Oppivelvollisuuden laajentamisen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanon arviointi

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän oppivelvollisuuden laajentamisen, maksuttoman toisen asteen koulutuksen sekä oppilas- ja opiskeluhuollon palvelujen vahvistamisen vaikutuksia arvioidaan useilla Koulutuksen arviointisuunnitelmaan 2020-2023 sisältyvillä arvioinneilla. Seuraavaan nelivuotiseen arviointisuunnitelmaan on mahdollista sisällyttää erillinen arviointi uudistusten toimeenpanon vaikutuksista.

KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS

Harri Peltoniemi
Johtaja

Hannele Seppälä
Yksikön johtaja